

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jaroslavy Skoumalové a soudců Mgr. Petra Sedláka, PhD. a JUDr. Václava Štencla, MA ve věci

žalobce: **Svaz vodovodů a kanalizací JIHLAVSKO**, IČO 48460915
sídlem Žižkova 93, 586 01 Jihlava
zastoupený advokátem JUDr. Oldřichem Chudobou
sídlem Při Trati 1084/12, 141 00 Praha 4

proti
žalovanému: **Krajský úřad Kraje Vysočina**
sídlem Žižkova 1882/57, 586 01 Jihlava

za účasti
osoby zúčastněné
na řízení: **městys Luka nad Jihlavou**, IČO 00286192
sídlem 1. Máje 76, 588 22 Luka nad Jihlavou
zastoupený advokátkou JUDr. Boženou Zmátlovou
sídlem Dvořákova 1927/5, 586 01 Jihlava

o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 4. 12. 2020, č. j. KUJI 114435/2020
a č. j. KUJI 114436,

takto:

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Kraje Vysočina ze dne 4. 12. 2020, č. j. KUJI 114435/2020, se zrušuje ve výroku I. a III. a v této části se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení.

- II. Rozhodnutí Krajského úřadu Kraje Vysočina ze dne 4. 12. 2020, č. j. KUJI 114436/2020, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 22 456 Kč, a to k rukám JUDr. Oldřicha Chudoby, advokáta se sídlem Při Trati 1084/12, 141 00 Praha 4, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- IV. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Osoba zúčastněná na řízení uplatnila žalobami ze dne 27. 7. 2015 a 2. 7. 2018 u Okresního soudu v Jihlavě vůči žalobci nároky na zaplacení částek 15 514 894,50 Kč a 3 102 978,90 Kč, které měly představovat alikvótní část nájemného inkasovaného žalobcem od společnosti Vodárenská akciová společnost a. s. mimo jiné za nájem majetku, který měl být vydán osobě zúčastněné na řízení po jejím vystoupení ze žalobce. Okresní soud v Jihlavě řízení pravomocně zastavil (usneseními ze dne 21. 3. 2018, č. j. 108 C 57/2015-354, a ze dne 4. 1. 2019, č. j. 21 C 290/2018-111) s tím, že po právní moci bude věc postoupena žalovanému, a zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů posléze usnesením ze dne 18. 6. 2020, č. j. Konf 4/2019-67, potvrdil, že k rozhodnutí o uvedených žalobách je příslušný žalovaný. Ten proto následně vydal ve věci dne 4. 12. 2020 dvě rozhodnutí č. j. KUJI 114435/2020 a č. j. KUJI 114436/2020 (dále jen „napadená rozhodnutí“). Rozhodnutím č. j. KUJI 114436/2020, uložil žalobci povinnost zaplatit osobě zúčastněné na řízení jednak částku 16 004 567,04 Kč z titulu bezdůvodného obohacení a náhrady škody spolu s úroky z prodlení (výrok I.), jednak částku 4 719 Kč představující náhradu nákladů řízení (výrok II.). Rozhodnutím č. j. KUJI 114435/2020, pak žalovaný uložil žalobci povinnost zaplatit osobě zúčastněné na řízení jednak částku 3 088 388,18 Kč z titulu bezdůvodného obohacení a náhrady škody spolu s úroky z prodlení (výrok I.), jednak částku 4 719 Kč představující náhradu nákladů řízení (výrok III.), a zamítl návrh osoby zúčastněné na řízení co do nároku ve výši 14 590,72 Kč (výrok II.). Proti oběma rozhodnutím podal žalobce dvě samostatné žaloby, které soud usnesením ze dne 23. 2. 2021, č. j. 31 A 12/2021-81, spojil ke společnému řízení.

II. Stanoviska účastníků řízení

2. Žalobce se domáhá zrušení napadených rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Ve vztahu k oběma rozhodnutím shodně namítá, že nebyl vůbec pasivně legitimován ve vztahu k nároku na nájemné za majetek s právem hospodaření. Osoba zúčastněná na řízení se měla domáhat úhrady nájemného po provozovateli. Žalovaný se touto námitkou vůbec nezabýval a jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné. Zánikem členství v žalobci vstoupila osoba zúčastněná na řízení ve vztahu k majetku s právem hospodaření do postavení pronajímatele. Měla se tedy placení nájemného domáhat z titulu splnění smluvního závazku přímo vůči nájemci. Pokud ten platil žalobci nějaké nájemné, pak se jednalo o smluvní plnění, které žalobce inkasoval po právu. Ze stejného důvodu měl být návrh zamítnut také v části týkající se majetku vybudovaného vlastní činností žalobce, který byl podle žalovaného také v právu hospodaření. Žalovaný dále přiznal osobě zúčastněné na řízení neexistující nárok na náhradu škody. Jeho podmínkou je porušení povinnosti, k čemuž ze strany žalobce nedošlo. Naopak osoba zúčastněná na řízení je

v prodlení. Žalobce musel plnit všechny povinnosti vlastníka vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. Žalovaný navíc přiznal osobě zúčastněné na řízení nárok v nesprávné a zcela neodůvodněné výši. Kvalifikoval-li nárok jako nárok na náhradu škody, měl povinnost zjistit výši škody, konkrétně výši ušlého zisku. Měl zjistit výši nájemného, které by osoba zúčastněná na řízení za provozování předmětného majetku inkasovala, pokud by se stala vlastníkem. V takovém případě by s ohledem na cenovou solidaritu v rámci svazku sama osoba zúčastněná na řízení inkasovala podstatně nižší částku. Žalovaným provedený výpočet nemá oporu ve stanovách, provozní smlouvě či zákoně. Návrh na provedení svědeckých výpovědí či ustanovení znalce přitom odmítl a rozhodl dle vlastních nesprávných úvah bez opory v dokazování. Napadená rozhodnutí jsou podle žalobce také nepřezkoumatelná, neboť se žalovaný nezabýval jeho věcnými námitkami. Ve vztahu k rozhodnutí č. j. KUJI 114436/2020 pak nad rámec výše uvedeného žalobce uplatňuje námitku nezákonnosti z důvodu, že rozhodnutí přiznává nárok v jiné výši, než v jaké jej osoba zúčastněná na řízení uplatňovala. Porušil tím zásadu dispoziční a § 141 odst. 7 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“).

3. Žalovaný ve svém vyjádření odkazuje na napadené rozhodnutí a navrhuje, aby soud žalobu zamítl.
4. Osoba zúčastněná na řízení ve svém vyjádření uvádí, že pro postoj žalobce nikdy nedošlo k uzavření dohody o vypořádání, žalobce jí řádně nevydal vodohospodářský majetek a stále pobíral finanční plnění za užívání jejího majetku.

III. Posouzení věci krajským soudem

5. Krajský soud v Brně na základě včas podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2, věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „s. ř. s.“), jakož i řízení předcházející jeho vydání. Při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správních orgánů (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Při rozhodování soud vycházel z obsahu správního spisu, nad jehož rámec nebylo potřeba provádět dokazování.
6. Nejdříve se soud zabýval námitkami nepřezkoumatelnosti napadených rozhodnutí. Tyto námitky přitom neshledal důvodnými. Žalovaný popsal veškeré skutkové okolnosti, které vzal za prokázané a které považoval za rozhodné pro posouzení věci. Stejně tak uvedl rozhodnou právní úpravu a zcela jasně ji interpretoval a aplikoval. Z napadeného rozhodnutí je zcela zřejmé, jaký názor na ty které námitky žalobce žalovaný zastává, byť tento postoj žalovaného je v některých případech vyjádřen implicitně, tj. úvahou, která je ve zjevné kontrapozici k úvaze žalobce. Například ze způsobu výpočtu ušlého zisku je zcela zřejmé, že žalovaný považuje svůj postup za dostatečný a nevidí důvod pro další zjišťování skutkového stavu. Za této situace nebylo nutné, aby tuto prostou větu ve svém rozhodnutí konstatoval. Žalobci nic nebrání namítat v žalobě, že skutkový stav nebyl zjištěn dostatečně, a krajskému soudu nic nebrání v tom, aby postup žalovaného přezkoumal a důvodnost této námitky posoudil. Nelze proto vůbec hovořit o nepřezkoumatelnosti – tj. nemožnosti přezkumu. Stejně tak nebylo povinností žalovaného reagovat samostatnou argumentací na námitku žalobce, že se osoba zúčastněná na řízení měla domáhat zaplacení nájmu po nájemci (tj. na námitku nedostatku pasivní legitimace žalobce). Z napadeného rozhodnutí je totiž zcela zřejmé, že podle názoru

žalovaného se osoba zúčastněná na řízení správně domáhala svého nároku po žalobci, přičemž titul tohoto nároku je v napadeném rozhodnutí konkrétně popsán. Z logiky věci je zřejmé, že žalovaný nepřistoupil na argumentaci žalobce proto, že zastává zcela odlišný výklad než žalobce ohledně otázky, zda vznikl závazek z bezdůvodného obohacení a náhrady škody. Tento odlišný výklad je přitom v napadeném rozhodnutí zcela jasně vyjádřen. Úspornější argumentace ze strany žalovaného a absence výslovné reakce na některé dílčí argumenty žalobce sice rozhodně nezvyšuje přesvědčivost úvah žalovaného, nezakládá však ani nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí, jestliže je jeho názor na všechny námitky žalobce patrný z jím provedené interpretace a aplikace rozhodného práva na projednávanou věc (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008-13, a ze dne 21. 12. 2011, č. j. 4 Ads 58/2011-72, či usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2774/09; všechna zde citovaná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz, rozhodnutí Ústavního soudu na <http://nalus.usoud.cz> a rozhodnutí Nejvyššího soudu na www.nsoud.cz).

7. Pro posouzení věci je v první řadě podstatný obsah Stanov svazku měst a obcí „Svaz vodovodů a kanalizací Jihlavsko“ přijatých dne 11. 12. 2001, ve znění dodatku č. 1 schváleného dne 11. 5. 2004 a dodatku č. 2 ze dne 2. 1. 2007 (dále jen „stanovy“). Klíčová jsou zejména ustanovení, která stanoví jednotlivé kategorie majetku, s nímž žalobce hospodáří (čl. 8.4 a 8.5), a dále ustanovení obsahující pravidla pro vystoupení obce ze žalobce a pro vypořádání majetkové účasti obce na žalobci poté, co obec ze svazku vystoupí [čl. 12.4 písm. a) a dále čl. 12.6 až 12.8].
8. Podle čl. 8.4 stanov platí: *„Svazek vede odděleně evidenci majetku sloužícího k zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod (dále jen infrastrukturní majetek). Evidence je vedena podle níže uvedených skupin majetku a jednotlivých členských obcí:*
 - a) majetek nabytý do vlastnictví do 31.12.2000 :*
 - majetek získaný na základě Dohody o bezúplatném převodu majetku mezi svazkem a Fondem národního majetku Praha
 - majetek získaný na základě převodů podle zák.č. 92/1991 Sb. a č. 171/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů
 - převodem od obcí podle § 20a odst. 3 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů
 - majetek získaný na základě darovacích, kupních či jiných smluv o převodu vlastnického práva
 - majetek nabytý vlastní činností
 - b) majetek nabytý svou vlastní činností po 31.12.2000 (§ 38 zákona č. 250/2000 Sb.)*
 - c) majetek, který do hospodaření svazku vložily ze svého vlastního majetku členské obce po 31.12.2000 a který zůstává ve vlastnictví těchto obcí podle ustanovení § 38 zákona č. 250/2000 Sb.*
 - d) infrastrukturní majetek svazku se dále dělí na :*
 - *společný infrastrukturní majetek, uvedený v příloze č. 2 těchto stanov dle stavu ke dni 31.10.2001, který bude průběžně aktualizován způsobem uvedeným v čl. 18 stanov. Příloha č. 2 je nedílnou součástí těchto stanov.*
 - *místní infrastrukturní majetek, tj. takový, který slouží pouze jedné obci“.*
9. Podle čl. 8.5 pak platí následující: *„Svazek hospodáří s majetkem, ke kterému nabyt a nabude vlastnické právo a dále s majetkem, který členské obce z vlastního majetku vložily do svazku a do hospodaření svazku.*

Majetek vložený obcí do hospodaření svazku zůstává ve vlastnictví obce. Vložením majetku obcí do hospodaření svazku přecházejí na svazek veškerá práva s výhradou majetkových práv, která jsou vyhrazena dle § 85 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, zastupitelstvu obce. Rozsah majetkových práv přenesených na svazek bude specifikován ve smlouvě o vkladu majetku do hospodaření.“

10. Podle čl. 12.4 „obec může ze svazku vystoupit podle projevu své vůle na základě rozhodnutí zastupitelstva obce, které bude doručeno předsednictvu do 14. dnů od rozhodnutí zastupitelstva.

Písemné oznámení musí být doručeno nejpozději do 30.6. (včetně) kalendářního roku. Členství může být ukončeno nejdříve k 1.1. následujícího kalendářního roku. Smlouvy o finančním vypořádání mezi vystupující obcí a svazkem musí být vypořádány nejpozději do 1 měsíce ode dne zániku členství.

Pokud nedojde k uzavření smluv o majetkovém vypořádání v daném termínu z důvodů na straně vystupující obce, zaplatí obec smluvní pokutu ve výši ročního členského příspěvku pro příslušný rok.

Pokud nedojde k uzavření smluv z důvodů ze strany svazku, je svazek povinen plnit povinnosti dané stanovami tak, jako by byla vystupující obec právoplatným členem svazku. Stejná ustanovení platí i při vyloučení obce ze svazku valnou hromadou.“

11. Podle čl. 12.6 „[v]ystoupí-li obec dle čl. 12.4 písm. a) ze svazku, je svazek povinen obci vrátit vložený majetek a majetek, který byl do svazku převeden dle privatizačního projektu, včetně technického zhodnocení na tomto majetku provedeném, majetek vybudovaný svazkem z podílu obce na nájemném ze svazku či z vlastního rozpočtu obce a majetek pořízený pro potřeby obce s jejím finančním příspěvkem, avšak bez podílu na společném zařízení vodovodů a kanalizací, jehož seznam je uveden v příloze č. 2 stanov. Tento majetek je nedělitelný a zůstává majetkem svazku. Seznam společného majetku nelze rozšířit o další majetek bez souhlasu zastupitelstva obce, o jejíž majetek by se seznam rozšiřoval.“

12. Podle čl. 12.7 „[u] místního infrastrukturního majetku, který byl vybudován a vložen do svazku v době členství obce ve svazku, musí obec provést při vystoupení ze svazku finanční vypořádání v závislosti na zdrojích, ze kterých bylo vodárenské nebo kanalizační zařízení vybudováno. Obec je povinna finančně vypořádat jen tu část, kterou na vybudování zařízení přispěl svazek nad podíl investičních prostředků příslušející obci dle vloženého majetku.

V případě, že náklady na pořízení věci byly hrazeny z úvěru, uhradí vystupující obec i úroky z tohoto úvěru. Dále je obec povinna poukázat svazku finanční prostředky ve výši DPH, vymeřené v souvislosti s převodem místního infrastrukturního majetku.“

13. A nakonec čl. 12.8 stanoví: „Při vypořádání společného infrastrukturního majetku je povinna vystupující obec uhradit svazku zbývající část úvěru, jímž je tento majetek zatížen. Podíl obce bude vypočten takto:

- zůstatková hodnota úvěru včetně úroku se vydělí celkovým počtem obyvatel všech členských obcí svazku a tato částka se vynásobí počtem obyvatel vystupující obce.“

14. Před tím, než soud přistoupí k vypořádání jednotlivých věcných námitek, považuje za vhodné zopakovat některá základní východiska, která již vyjádřil ve svých předchozích rozsudcích v souvisejících věcech (rozsudky ze dne 23. 6. 2021, č. j. 31 A 120/2019-404, a ze dne 20. 7. 2021, č. j. 31 A 102/2019-192 a č. j. 31 A 103/2019-233). Jelikož tyto závěry nebyly dosud judikatorně překonány, nemá zdejší soud důvod se od nich jakkoliv odchýlit, a v podrobnostech na uvedená rozhodnutí odkazuje.

15. Prvním východiskem je právní názor, že pravidla obsažená v čl. 12.6 až 12.8 stanov je nutno chápat nikoliv jako přímé nároky obcí či svazku při ukončení členství, nýbrž jako (neúplný) mechanismus vypořádání majetkové účasti obce ve svazku. Konkrétní nároky tedy nelze dovozovat přímo z těchto pravidel, nýbrž až z provedeného vypořádání, které může mít formu smlouvy nebo rozhodnutí krajského úřadu. Z toho plyne, že smlouva o vypořádání předpokládána v čl. 12.4 písm. a) stanov je toliko jednou ze dvou forem vypořádání. Smlouva o vypořádání je velice komplexním právním jednáním, zahrnujícím celou škálu práv a povinností, přičemž neshoda i ohledně relativně marginální části závazku může vést k tomu, že smluvní jednání nepovedou k úspěšnému konci. V tu chvíli existuje jediná možnost, jak majetkovou účast vystupující obce na svazku vypořádat, a to je autoritativní rozhodnutí správního orgánu (žalovaného). Nelze přitom učinit závěr, že by se předložením návrhu smlouvy o vypořádání navrhovatel vyvázal z „povinností“ stanovených v čl. 12 a druhá strana by se nepřijetím návrhu dostala do prodlení. Často ostatně nebude možné jednoduše určit, že neúspěch jednání o uzavření smlouvy o vypořádání zavinila pouze jedna strana. Jelikož obsah smlouvy o vypořádání stanoví do detailů nekonkretizují (ostatně o vypořádání části majetku ani nehovoří), nemůže být obsah smlouvy o vypořádání koncipovaný jednou smluvní stranou vnucen druhé smluvní straně, a to ani cestou nahrazení projevu vůle rozhodnutím správního orgánu. Bylo by absurdní tvrdit, že ten, kdo předloží návrh smlouvy jako první (jakkoliv by smlouva byla pro druhou stranu zjevně nevýhodná), splní své závazky a druhá strana již nemá jinou možnost, než návrh akceptovat, neboť v opačném případě se dostává do prodlení.
16. Z uvedeného zároveň plyne, že rozhodnutí žalovaného o vypořádání majetkové účasti obce na svazku má nutně konstitutivní povahu. Vypořádává totiž určitý majetek ve vlastnictví svazku tak, aby byl předán obci (tj. převedeno vlastnické právo na ni). Převést vlastnické právo přitom nelze jinak než konstitutivním výrokem. Do účinnosti smlouvy o vypořádání nebo do právní moci rozhodnutí správního orgánu o vypořádání zůstává majetek ve vlastnictví svazku a účelem vypořádání je právě taková transformace vlastnických vztahů, která povede k tomu, že vlastnictví nabude vystupující obec (oproti případnému finančnímu vypořádání).
17. Dalším východiskem je úvaha, že popsání pravidla pro vypořádání platí pouze pro majetek, který má být předmětem vypořádání. Z povahy věci přitom může být předmětem vypořádání pouze majetek, který je ve vlastnictví svazku (žalobce). Právě tento majetek totiž tvoří podstatu podílu obce na svazku. Majetek ve vlastnictví obce, se kterým měl svazek pouze oprávnění hospodařit, není potřeba nijak vypořádávat (tj. transformovat podíl ve vlastnické právo k tomuto majetku). Tento majetek zůstává ve vlastnictví obce a svazek pouze ztrácí právo s tímto majetkem hospodařit.
18. Popsaná východiska jsou podstatná v první řadě proto, že nároky uplatněné v nyní projednávané věci se týkají jak majetku vloženého do hospodaření žalobce, tak majetku ve vlastnictví žalobce, a to v období, kdy ještě nebyla majetková účast osoby zúčastněné na řízení na žalobci pravomocně vypořádána. Tohoto rozlišení jsou si však žalobce i žalovaný vědomi a nijak je nerozpoučejí. Žalovaný jasně rozdělil nároky osoby zúčastněné na řízení ve vztahu k jednotlivým druhům majetku právě na základě tohoto rozlišení. Žalobce taktéž s tímto rozlišením pracuje a uplatněné nároky popírá z jiných důvodů, které ovšem taktéž přímo souvisí s výše popsányými východisky.
19. Výše předestřené úvahy přitom poskytují odpověď na jednu z žalobních námitek týkající se majetku ve vlastnictví žalobce (tj. nikoliv majetku vloženého do hospodaření žalobce).

Konkrétně jde o námitku, že osobě zúčastněné na řízení nevznikl nárok na náhradu škody, protože žalobce neporušil žádnou povinnost.

20. Jak je zřejmé z §§ 2909, 2910 a 2913 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), obecná právní úprava náhrady škody vyžaduje jako nutnou podmínku vzniku závazku z titulu náhrady škody ze strany škůdce úmyslné porušení dobrých mravů, zaviněné porušení zákonné povinnosti nebo porušení smluvní povinnosti. Nárok v nyní projednávané věci byl žalovaným přitom zjevně postaven na porušení smluvní povinnosti, konkrétně povinnosti předat majetek osobě zúčastněné na řízení do 1 měsíce od jejího vystoupení z žalobce (s výjimkou majetku vloženého do hospodaření, u kterého tato povinnost vznikla již okamžikem vystoupení).
21. Předně soud poznamenává, že čl. 12 odst. 4 stanov nestanoví jednoměsíční lhůtu pro vrácení majetku, nýbrž pro uzavření smlouvy o vypořádání. Jak přitom vyplývá z výše předestřených úvah, neuzavření smlouvy o vypořádání nelze jednoduše považovat za porušení smluvní povinnosti. Smlouva o vypořádání je velice komplexním právním jednáním, zahrnujícím celou škálu práv a povinností. Nelze zpětně zkoumat, která ze stran se na neuzavření podílela více, či zda se snad některá na neuzavření smlouvy podílela výlučně. Soud opakuje, že neshoda i ohledně relativně marginální části závazku může vést k tomu, že smluvní jednání nepovedou k úspěšnému konci. Těchto neshod přitom může být celá řada. V případě, že se strany nedohodnou a zvolí cestu správního řízení, které by mělo vést k autoritativnímu vypořádání ze strany žalovaného, nelze hovořit o tom, že by některá ze stran byla v prodlení s plněním svých povinností. Z uvedených důvodů je také lhostejné, zda některá ze stran předložila návrh smlouvy jako první. Skutečným důvodem neuzavření smlouvy může být stejně tak neakceptace návrhu, jako předložení objektivně neakceptovatelného návrhu.
22. Soud proto uzavírá, že ve vztahu k majetku ve vlastnictví žalobce do doby provedení vypořádání nemohlo osobě zúčastněné na řízení vzniknout právo na zaplacení peněžité částky vůči žalobci z titulu náhrady škody způsobené porušením smluvní povinnosti, neboť z jeho strany nedošlo k porušení smluvní povinnosti tím, že nebyla uzavřena smlouva o vypořádání. Současně neexistovala povinnost žalobce „vrátit“ tento majetek osobě zúčastněné nařízení ve lhůtě jednoho měsíce od vystoupení osoby zúčastněné na řízení z žalobce. Ona „povinnost“ vrátit jednak nebyla vázána na lhůtu, jednak se nejednalo o konkrétní povinnost, nýbrž o pravidlo pro vypořádání majetkové účasti osoby zúčastněné na řízení na žalobci.
23. Jakkoliv by se mohlo zdát, že by žalobce mohl těžit z oddalování majetkového vypořádání, taková představa je značně zjednodušující. Je nutno zopakovat, že vypořádání majetkové účasti obce na svazku ze strany žalovaného má povahu konstitutivního rozhodnutí. Až k okamžiku vydání tohoto rozhodnutí dochází k přechodu vlastnického práva k majetku na osobu zúčastněnou na řízení. Stejně tak nutně musí docházet k tomuto okamžiku k vypořádání souvisejících finančních nároků obou stran. Pokud po vystoupení obce majetek, který jí má být vydán, generuje zisk, má být tento zisk předmětem vypořádání finančních nároků. Pochopitelně ovšem musí být přihlíženo k pravidlům, jakým způsobem se s tímto ziskem nakládá. Je totiž nutno vzít v úvahu, že obec svým vystoupením ze svazku nepřestává být zcela vázána stanovami. Ze stanov, které představují projev její svobodné vůle, pro ni mohou nadále plynout do úplného vypořádání její majetkové účasti práva a povinnosti v rozsahu, v jakém to připouští jejich povaha.

24. S ohledem na výše učiněný závěr, který nutně vede ke zrušení výroků I. napadených rozhodnutí v části týkající se uplatněného nároku na náhradu škody, se soud již podrobněji nezabýval námitkami týkajícími se určení výše náhrady škody.
25. Pokud jde o námitku překročení návrhu uplatňovanou proti napadenému rozhodnutí č. j. KUJI 114436/2020, ta se sice do značné míry týká také právě uplatněného nároku na náhradu škody, nicméně v obecné rovině může mít význam pro další řízení. Soud se proto k této námitce alespoň ve stručnosti vyjádří. Musí přitom dát za pravdu žalobci v tom, že ve sporném řízení se obecně uplatňuje zásada dispoziční, což potvrzuje znění § 141 odst. 7 správního řádu, podle něhož lze buďto návrhu zčásti nebo zcela vyhovět, nebo návrh zčásti nebo zcela zamítnout. Tato zásada může být prolomena pouze ve výjimečných případech, kdy charakter řízení neumožňuje správnímu orgánu jednoduše potvrdit či nepotvrdit uplatňovaný nárok. Může jít například o situace, kdy správní orgán musí korigovat vzájemně uplatňované nároky v rámci komplexních právních vztahů, či dokonce konstitutivně rozhodovat o majetkovém vypořádání a určit jeho přesnou podobu. Právě na tyto výjimečné případy přitom míří i žalovaným odkazované rozsudky zdejšího soudu ze dne 29. 8. 2019, č. j. 29 A 54/2014-314, a ze dne 24. 10. 2019, č. j. 29 A 83/2013-466. Situace v nyní posuzované věci je však jiná, neboť osoba zúčastněná na řízení své nároky zjevně uplatňuje mimo rámec vypořádání majetkové účasti – nedomáhá se provedení vypořádání, vyplacení vypořádacího podílu apod. Svůj nárok označuje jako nárok z titulu bezdůvodného obohacení, resp. z titulu náhrady škody. Nemělo tedy podle ní jít o jednu z „větvi“ komplexního vypořádání její majetkové účasti na žalobci, nýbrž o zcela samostatný nárok. Ostatně proto také tento nárok uplatňovala nejprve u civilních soudů. Skutečnost, že tento nárok úzce souvisí s veřejnoprávní smlouvou, neznamená, že by se jednalo o nárok závislý na jiných nárocích, jejichž posouzení by bylo nutné společně, ve vzájemných souvislostech. V daném případě tedy nebyla dána žádná výjimečná okolnost pro to, aby žalovaný vybočil ze zásady dispoziční. Překročení návrhu osoby zúčastněné na řízení, co do přiznané částky (překročením návrhu není případné odlišné právní posouzení nároku, ani odlišné slovní vyjádření uplatňovaného nároku ve výroku – srov. obdobně např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1934/2001, a ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 909/2003, nebo nález Ústavního soudu ze dne 29. 12. 2009, sp. zn. I.ÚS 2443/08), proto představovalo nezákonnost výroku I. rozhodnutí žalovaného č. j. KUJI 114436.
26. Ve zbytku se žaloby týkají nároku na vydání bezdůvodného obohacení, který žalobce zpochybňuje pro nedostatek své pasivní legitimace. Tento nárok je zcela samostatný a týká se pouze majetku ve vlastnictví osoby zúčastněné na řízení, který byl vložen do hospodaření žalobce. Výše konstatovaná nezákonnost týkající se jiného majetku a nároku z jiného právního titulu proto nijak nebrání přezkumu napadených rozhodnutí v této části. Pouze pro úplnost soud dodává, že pokud snad žalovaný zahrnul do kategorie majetku, ke kterému žalobci pouze svědčilo právo hospodaření, i majetek nabytý vlastní činností žalovaného, pak je nutno zdůraznit, že tento majetek je do provedení vypořádání ve vlastnictví žalobce (v podrobnostech viz výše citovaná judikatura zdejšího soudu), a podléhá tedy odlišnému právnímu režimu než majetek vložený do hospodaření žalobce. S ohledem na vlastnictví žalobce k tomuto majetku vůbec nepřichází v úvahu přechod práv a povinností z provozní smlouvy, a tudíž ani bezdůvodné obohacení žalobce. Další úvahy soudu se tak budou skutečně týkat pouze majetku ve vlastnictví osoby zúčastněné na řízení, který byl vložen do hospodaření žalobce.

27. Soud předně souhlasí se žalobcem v tom, že okamžikem vystoupení osoby zúčastněné na řízení ze žalobce (31. 12. 2014) zaniklo žalobci právo hospodaření k majetku, který byl vložen do hospodaření. V důsledku toho vstoupila osoba zúčastněná na řízení od 1. 1. 2015 do právního postavení pronajímatele předmětného majetku dle Smlouvy o provozu vodovodů a kanalizací, o nájmu vodovodů a kanalizací, o správě a rozvoji majetku vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu ze dne 28. 4. 2010, a to na základě analogické aplikace § 680 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“). Tato dřívější právní úprava účinná v době uzavření provozní smlouvy se uplatní na základě přechodného ustanovení obsaženého v § 3074 odst. 1 OZ, neboť provozní smlouva nese znaky pachtu (nutno však poznamenat, že veškeré zde učiněné závěry by bylo možné konstatovat i na základě nové právní úpravy na základě analogické aplikace § 2221 odst. 1 a § 1882 odst. 1 OZ). Prakticky shodné závěry potvrdil v souvisejících věcech Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 22. 2. 2017, č. j. 70 Co 104/2016-278, a Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. 9. 2018, č. j. 26 Cdo 4497/2017-337.
28. Přechod práv a povinností však nutně neznamená, že by závazek nájemce platit nájemné mohl zaniknout pouze splněním novému pronajímateli. Jak je totiž zřejmé z § 680 odst. 2 obč. zák., nájemce je oprávněn zprostit se svých závazků vůči dřívějšímu vlastníku, jakmile mu byla změna oznámena nebo nabyvatelem prokázána. Toto ustanovení fakticky potvrzuje analogické pravidlo obsažené v § 526 odst. 1, věť druhé obč. zák., podle něhož dokud není oznámeno dlužníkovi postoupení pohledávky nebo dokud postupník postoupení pohledávky dlužníkovi neprokáže, zproští se dlužník závazku plněním postupiteli. Podle názoru zdejšího soudu proto nutně platí, že do doby, než byl nájemci v nyní projednávané věci oznámen přechod práv a povinností žalobcem nebo prokázán osobou zúčastněnou na řízení, mohl se nájemce zprostit povinnosti platit nájemné jeho zaplacením žalobci. Tento závěr je přitom pro projednávanou věc zcela stěžejní, neboť umožňuje zodpovědět otázku, zda po zaplacení nájemného (které nyní osoba zúčastněná na řízení požaduje po žalobci z titulu bezdůvodného obohacení) žalobci trval závazek nájemce zaplatit tentýž nájem osobě zúčastněné na řízení. Nemohly totiž vedle sebe existovat oba závazky, které by opravňovaly osobu zúčastněnou k tomu, aby jí fakticky tutéž částku zaplatily dva subjekty. Závazek z titulu bezdůvodného obohacení má subsidiární povahu a může vzniknout pouze tam, kde pro daný nárok neexistuje jiný zákonný nebo smluvní titul.
29. V posuzovaném případě z obsahu správního spisu neplyne, že by nájemci byl oznámen (resp. prokázán) přechod práv a povinností ze žalobce na osobu zúčastněnou na řízení. Pokud nebude v dalším řízení zjištěn opak, pak bude nutno vycházet z toho, že nájemce plnil žalobci jako domnělému pronajímateli i po 1. 1. 2015 po právu a zprostil se tím svého závazku platit nájemné za příslušná období. Zároveň s ohledem na analogické užití § 680 odst. 2 obč. zák. žalobci po 1. 1. 2015 nesvědčilo právo na placení nájemného. Jestliže takové nájemné obdržel, pak je obdržel bez právního důvodu (konkrétně bez právního důvodu, který by svědčil právě jemu), a stal se obohaceným. Ochuzeným pak nemohl být nájemce, neboť ten svůj závazek řádně splnil, a nemůže proto žádat vrácení plnění, které učinil po právu. Naopak osoba zúčastněná na řízení zjevně ochuzena byla, neboť ji svědčilo právo na zaplacení nájemného, přičemž po nájemci se již plnění tohoto práva domáhat nemohla, neboť ten svůj závazek řádně splnil plněním domnělému pronajímateli.
30. Jestliže z popsanych skutkových okolností plyne, že se žalobce bezdůvodně obohatil na úkor osoby zúčastněné na řízení v rozsahu přijetí nájemného za nájem majetku, který byl

žalobci původně vložen do hospodaření, vznikl tím závazkový právní vztah mezi žalobcem a osobou zúčastněnou na řízení z titulu bezdůvodného obohacení dle § 2991 OZ. Jakkoliv toto bezdůvodné obohacení lze charakterizovat jako plnění bez právního důvodu (ale také jako protiprávní užití cizí hodnoty), není tato kategorizace vůbec podstatná, neboť citované ustanovení ve svém prvním odstavci obsahuje generální klauzuli, která by pokryla všechny případy obohacení bez spravedlivého důvodu. Výčet možných typů bezdůvodného obohacení v odstavci druhém je toliko demonstrativní. Nemůže být přitom pochyb o tom, že se žalobce obohatil bez spravedlivého důvodu, jestliže mu již nesvědčilo právo na placení nájemného. Nebude-li v dalším řízení zjištěno nic, co by zásadním způsobem změnilo výše uvedená skutková východiska, pak bude nutno uzavřít, že žalobce byl ve vztahu k uplatněnému nároku na vydání bezdůvodného obohacení pasivně legitimován.

31. Na podporu výše učiněných závěrů si zdejší soud dovolí doplnit, že Nejvyšší soud obecně rozlišuje mezi případy, kdy nájemce plní jiné osobě než vlastníkovvi například z důvodu omylu (popř. vědomě v rozporu s právem) a kdy plní domnělému pronajímateli v dobré víře, že se jedná o vlastníka. Zatímco v prvním případě se příjemce plnění bezdůvodně obohacuje na úkor nájemce (který se svého závazku nezprostil a má jej plnit skutečnému pronajímateli/vlastníkovi), v druhém případě se obohacuje na úkor vlastníka (neboť nájemce se buďto svého závazku zprostil, nebo platný závazek vůbec neexistuje, takže se vlastník ani nemůže po nájemci domáhat splnění takového závazku).
32. Do prvního okruhu případu spadají obecně nejčastěji případy plnění jiné osobě než věřiteli v omylu (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 289/2001). Do této první skupiny však lze zařadit i případ řešený v žalobcem odkazovaném rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2018, č. j. 26 Cdo 4497/2017-337. Jakkoliv byl v něm posuzovaný skutkový stav na první pohled obdobný nyní projednávané věci, zásadní odlišnost spočívá v tom, že v dané věci bylo prokázáno, že žalobce oznámil nájemci vystoupení ze svazku a požádal jej o placení alikvotní části nájemného. Pokud tedy nájemce plnil přesto původnímu pronajímateli, plnil vědomě v rozporu s právem, a jeho závazek platit nájemné proto nemohl zaniknout splněním a vůči žalobci nadále trval.
33. Druhou kategorií pak tvoří případy v podstatě srovnatelné s nyní projednávanou věcí (a proto právě tato judikatura je pro projednávanou věc přílehavější). Jednalo o případy plnění dřívějšímu vlastníkovvi při neoznámení převodu či přechodu vlastnictví věci (viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2019, sp. zn. 28 Cdo 270/2019, a ze dne 26. 5. 2011, sp. zn. 28 Cdo 1056/2010), nebo plnění domnělému pronajímateli, kterému nesvědčilo vlastnické právo (viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. 33 Odo 654/2005, a ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. 28 Cdo 4753/2017).
34. Pro úplnost soud uvádí, že na existenci závazku z bezdůvodného obohacení nemůže mít žádný vliv to, nakolik osoba zúčastněná na řízení zavinila, že se nájemce nedozvěděl o změně osoby vlastníka (tj. o přechodu práv a povinností pronajímatele). Jak bylo uvedeno výše, rozhodné je pouze to, zda byla nájemci tato skutečnost oznámena (resp. prokázána). Pouze tato skutečnost je podstatná pro posouzení, zda nájemce svůj závazek platit nájemné za jednotlivá období řádně splnil, což je klíčové pro posouzení pasivní věcné legitimace v případě žaloby na vydání bezdůvodného obohacení. Případné pochybení osoby zúčastněné na řízení spočívající v neoznámení této skutečnosti je proto z tohoto pohledu zcela irrelevantní. Nelze navíc přehlédnout ani skutečnost, že sám žalobce měl také možnost oznámit nájemci změnu v osobě pronajímatele.

35. S ohledem na výše uvedené učinil soud dílčí závěr, že za stávajícího skutkového zjištění byl návrh osoby zúčastněné na řízení na vydání bezdůvodného obohacení spočívající v přijatém nájemném za pronájem majetku ve vlastnictví osoby zúčastněné na řízení (jehož svěřením do hospodaření žalobci pozbylo platnosti dne 31. 12. 2014) uplatněn po právu a žalobce byl v daném případě pasivně legitimován. Jelikož však nebylo o jednotlivých nárocích osoby zúčastněné na řízení (nárok na vydání bezdůvodného obohacení a nárok na náhradu škody) rozhodnuto samostatně podle rozdílných právních titulů, nemohl soud přistoupit pouze ke zrušení části výroků I. napadených rozhodnutí. Formulace těchto výroků neumožňuje soudu oddělit tu část, která se týká pouze nároku na vydání bezdůvodného obohacení.

IV. Shrnutí a náklady řízení

36. Soud z výše uvedených důvodů ve smyslu § 78 odst. 1 s. ř. s. musel přistoupit ke zrušení výroků I. obou napadených rozhodnutí. Jelikož výrok III. rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 12. 2020, č. j. KUJI 114435/2020, a výrok II. rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 12. 2020, č. j. KUJI 114436/2020, jsou výroky závislé (rozhodnutí o nákladech řízení se odvíjí od rozhodnutí ve věci samé) a samy o sobě neobstojí, přistoupil soud taktéž k jejich zrušení. Zároveň soud věci vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Protože žalobce napadl rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 12. 2020, č. j. KUJI 114435/2020, pouze v rozsahu výroků I. a III., přičemž výrok II. samostatně obstojí, přistoupil soud ke zrušení uvedeného rozhodnutí pouze v rozsahu výroků I. a III. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem zdejšího soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V případě nároku na náhradu škody žalovaný přistoupí k zamítnutí návrhu, neboť neporušil žádnou smluvní povinnost tím, že nebyla uzavřena smlouva o vypořádání. Současně neexistovala povinnost žalobce „vrátit“ majetek v jeho vlastnictví osobě zúčastněné nařízení ve lhůtě jednoho měsíce od vystoupení osoby zúčastněné na řízení z žalobce. V případě nároku na vydání bezdůvodného obohacení žalovaný v první řadě vezme v úvahu, že tento nárok se může týkat pouze majetku svěřeného do hospodaření žalobci, u něhož okamžikem vystoupení osoby zúčastněné na řízení ze žalobce došlo ke změně v osobě pronajímatele. Nedojde-li ke změně skutkových zjištění, bude žalovaný vycházet z toho, že změna v osobě pronajímatele nebyla nájemci oznámena žalobcem ani prokázána osobou zúčastněnou na řízení. V takovém případě se nájemce platbou nájemného žalobci zprostil svého závazku a žalobce se přijetím nájemného bezdůvodně obohatil na úkor osoby zúčastněné na řízení.
37. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce byl ve věci úspěšný, soud mu proto přiznal právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Náklady řízení žalobce sestávají ze zaplacených soudních poplatků ve výši 6 000 Kč a z odměny a náhrady hotových výdajů zástupce žalobce. Odměna zástupce činí dle § 9 odst. 4 písm. d), § 7 bod 5. a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů za čtyři úkony právní služby, které byly učiněny samostatně před spojením věcí ke společnému řízení (2x příprava a převzetí věci a 2x sepsání žaloby) 4 x 3 100 Kč a náhrada hotových výdajů činí dle § 13 odst. 3 citované vyhlášky 4 x 300 Kč. Jelikož je zástupce plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o částku odpovídající této dani, tj. o 2 856 Kč. Celková výše nákladů řízení žalobce tak činí 22 456 Kč. Soud žalobci nepřiznal náhradu nákladů řízení v souvislosti s účtovanými úkony právní služby „doplnění vyjádření k žalobě“,

„porada s klientem přesahující jednu hodinu“ a „porada s klientem před podáním repliky“. Doplnění vyjádření k žalobě ani replika nebyly učiněny a porady s klientem žalobce nedoložil. Kromě toho účtovaná porada byla první poradou s klientem, která je zahrnuta v úkonu právní služby „převzetí a příprava zastoupení“ (srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 12. 2000, č. j. 16 Co 418/2000-33). Úkonem právní služby dle § 11 odst. 1 písm. c) AT pouze „další“ porada s klientem.

38. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť jí soudem nebyla uložena žádná povinnost, v souvislosti s níž by jí náklady vznikly (§ 60 odst. 5 s. ř. s. *a contrario*).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 19. října 2022

JUDr. Jaroslava Skoumalová v. r.
předsedkyně senátu